

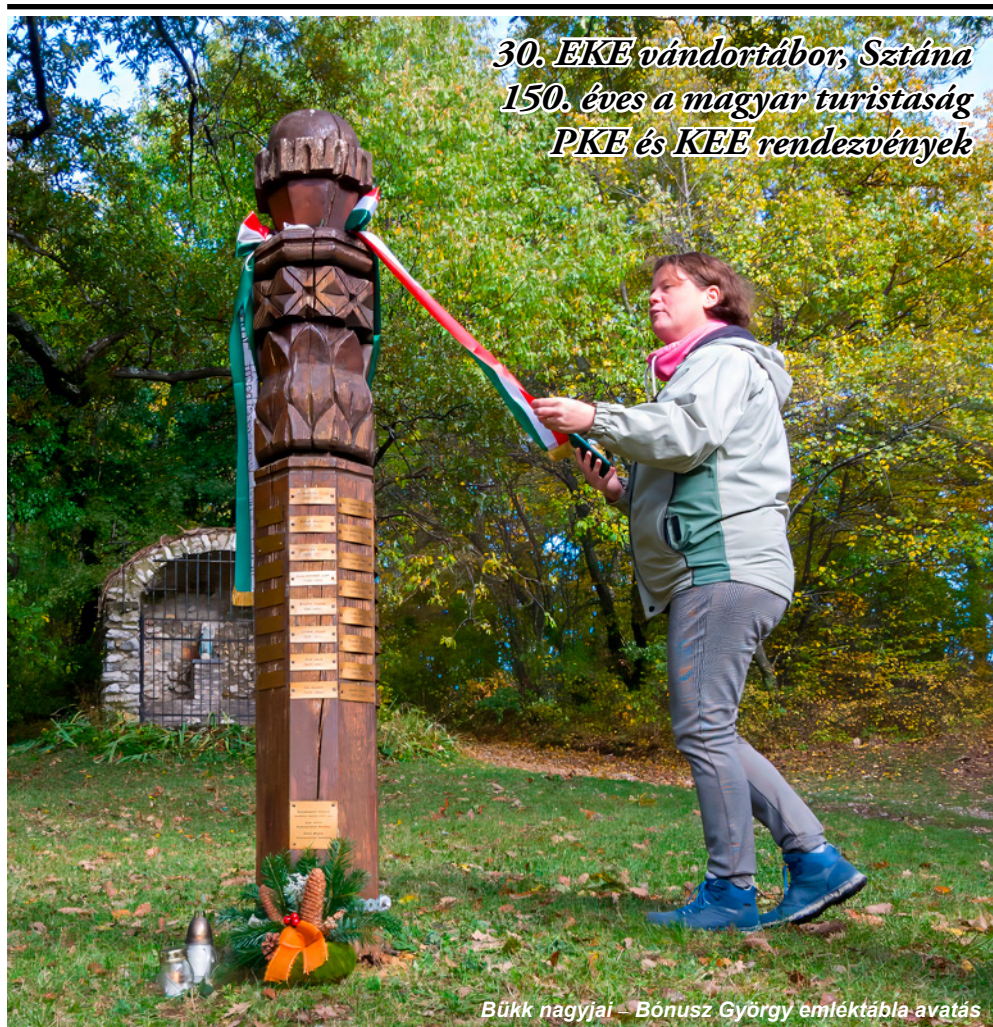

KÁRPÁTI LAPOK

Magyarországi Kárpát turistaegyesületek kiadványa

A turistaság, a honismeret, a természetvédelem terjesztésére

Kiadó, szerkesztő: Nagy Péter (peter.nagi@t-online.hu)

*30. EKE vándortábor, Sztána
150. éves a magyar turistaság
PKE és KEE rendezvények*

Bükk nagyjai – Bónusz György emléktábla-avatás

Jubileumi vándortábor Sztánán

Gyönyörű vidéken, a kalotaszegi Alszeg legkisebb árpádkori településén, Sztánán, Kós Károly kedvenc falujában került sor Európa legnagyobb turistatalálkozójára, az Erdélyi Kárpát Egyesület jubileumi 30. Vándortáborára, augusztus 1-6 között, az EKE-Kolozsvár 1891 szervezésében.

A vándortáborba és a túrákra történő bejelentkezéseket sikeresen oldotta meg a **Kardos Zsuzsa** vezette, számítógépekkel bőségesen felszerelt, nagy létszámú titkárság. A beiratkozáskor a tábori kitűző mellett mindenki programfüzetet, tábori kiadványt és ajándécsomagot kapott.

A programfüzet tartalmazta a 25 túra nehézségi fokát, alapos leírását is. A kitűnő tábori kiadványt, az **Erdélyi Gyopár tábori különszámát**, **Veres Ágnes** és **Lukács József** szerkesztették. A fedőlapon Kós Károly grafikája látható, a Varjúvár, az általa épített sztánai családi fészek. A tábori kiadvány segítségével, **Veres Ágnes** sorait idézve: „... az olvasó jobban bepillanthat a kalotaszegiek életébe, a kalotaszegi múltba. Hallhatunk az 1914-es, első sztánai farsangi bátról, amelyre az akkor 31 éves Kós Károly meghívta a 35 éves Móricz Zsigmondot.” Ez a bál ihlette nagy írónkat a Nem élhetek muzsikaszó nélkül című regénye megírására.

Az ajándécsomaggal kapott zománcos bögrén és a hűtőmágnesen rajta volt a vándortábor szép jelvénye.

A kedd délutáni megnyitón **Veres Ágnes táborparancsnok** köszöntötte a nagyszámú turistát. A színpadon a háttérben, a páratlan szépségű kalotaszegi népviseletbe öltözött leányok, legények álltak. A kolozsvári házigazdák nevében **Kovács D. Zsuzsa**, az EKE Kolozsvár 1891 elnöke mondott Isten hozzádot. Elmondta, miért választották éppen Sztánát: „Mert ez Kalotaszeg és erről azt szoktuk mondani: ha Erdély Isten kalapja, akkor Kalotaszeg a bokréta rajta. Ennek a bokrétának pedig minden szála gyönyörű. Itt még hordják a színpompás népviseletet, festett bútorokkal, ősi forrásokból ihletődött varrottásokkal rendezik be otthonukat, faragott fejfát állítanak az elhunytaknak. Emellett a szomszédos Szilágyság értékeit sem hagyunk ki, hiszen itt van Szilágy-somlyó, a Báthoryak ősi fészeke, amely fejedelmet adott Erdélynek és királyt Lengyelországnak. Innen származik egyik legnagyobb költőnk **Ady Endre**, de egy másik nagy költőnk, **Arany János** gyökerei is ide nyúlnak vissza.”

A turistákat üdvözölte **Szabó László**, az EKE országos elnöke és **Demeter Stefánia Katalin** konzul is, Magyarország Kolozsvári Főkonzulátusa részéről.

A köszöntések után ünnepélyes zászlófelvonás következett a tábori harangszó kíséretében, amelyet örömmel kongatott meg a gyereksereg. **Nt. Papp Hunor** helybeli református lelképásztor kért áldást a vándortáborra. Kérése teljesült, mindvégig meleg, napsütéses időnek örvendtünk. A megnyitó ünnepség zárásaként a **Zsoboki Néptáncgyűttes** előadását tapsoltuk hosszasan. Kalotaszegi táncokat láthattunk.

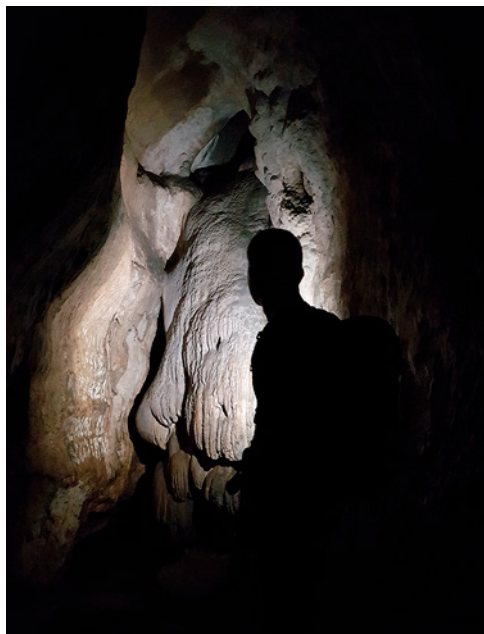
Képek a megnyitó ünnepségen

Szerdán, csütörtökön, pénteken reggel indultak a túrák. A nehéz túrák a Kalota-havas-csúcsra, a Tolvajkőre, a Nagy-hegy-csúcsra, a Havas-reketyei-vízeséshez, a Hétlyukú-barlanghoz vezettek. Valamivel kevesebb fáradtsággal el lehetett jutni a Kőhegy-tavához, a Tomordok-csúcsra, a Sasbércre, a Czárán Gyula kilátóhoz, az Ökrök-völgyi-vízeséshez. A gyerektúrákon 372-en vettek részt. Az Almási-várhoz menet a sok gyerek lelkesen énekelte *Nádudvary Gyurival* az EKE Brassó indulóját:

„Mi vagyunk az Ekés gyerekek, kirándulni velünk jöjjetek. Barátaink erdők, mezők, s a magas hegyek, mi vagyunk az Ekés gyerekek.”

Az autóbuszos honismereti kirándulásokon láthattuk Kalotaszeg gyönyörű festett kazettás mennyezetű, zsindefedeles református templomait a díszes nagyírásos terítőkkal, a közelmúltban restaurált Sebes várát, a felújítás alatt levő hatalmas gyalui kastélyt. A két szilágysági kirándulás Varsolc, Szilágynagyfalu, Szilágysomlyó, Somlyóújlak, Szilágylompéert, Zilah, Zsibó számos magyar vonatkozású nevezetességéhez vezetett.

Bíró Lajos barlangban

Patak átkelés a Misid-völgye túrán

A vándortáborokban mindig az egyik legnehezebb feladat az autóbuszok programszerűi biztosítása a túrákra, honismereti kirándulásokra. A Sztánára vezető keskeny út miatt ez most kettőzött figyelmet követelt. Ennek ellenére az autóbuszos szállítás zökkenőmentesen, kifogástalanul zajlott, a felelősök, *Ferenczi Júlia* és *Nagy Éva* jóvoltából.

A kerékpártúrára 53-an, a futótúrára 9-en vettek részt. A lovastúrára 47-en jelentkeztek. Valamennyien, köztük a hollandiai De Haas család, Jan, Emma és Aron, dicsérték a jámbor, jó karban levő, barátságos négy lábúakat, Vándort, Ciklont, Tornádót.

A túrák után, este, élménydús előadásokra került sor. *Kollár Lajos* és *Mécs László* filmet vetített: Magyarok a világ nyolcezresein expedíciók történetéről. Együtt emlékeztünk Eröss Zsoltra, a magyar hegymászás legendájára, aki 10 éve tűnt el a Himaláján. A fehér rendezvénytábor megtelt a jelenlegi legeredményesebb magyar hegymászó, a nagyváradi *Varga Csaba* előadására is. Levetítette, nekünk mutatta meg először,

Révi-szoros a magasból

hogyan hódította meg júniusban a Nanga Parbat 8.125 méter magas csúcsát, pótlólagos oxigén és magashegyi teherhordók nélkül.

A Kós Károly Emlékházban nagy érdeklődés övezte az unoka, *Kós Béla* előadását: *Kós Károly és Kalotaszeg*. Megtelt a terem *Szabó Zsolt*, Szentimrei Jenő unokája előadására is. Ő a sztánai Szentimrei Jenő Alapítvány elnöke is, érdekes előadást tartott: *A hely szelleme* címmel.

A tábori vidám hangulatot fokozta a Kolozsvári Állami Magyar Színház színművészeinek, *Marosán Csabának*: *Humor az irodalomban* című előadása.

Nt. Papp Hunor lelkész mutatta be számunkra a sztánai szépen felújított református templomot és a Somvirág Községi Házat, ahol Kós Károly a farsangi bált szervezte. A lelképásztornak köszönhető a közösségi ház létrejötte. A romos épületet le kellett bontani, a régi alapokra épült az új ingatlan, melyre a lelkész a kanadai magyaroktól is jelentős anyagi támogatást kapott. A közösségi házat 2015. áprilisában avatták fel. A gyülekezeti életre is jó hatással volt

az építkezés, a sok kalákázás összehozta az embereket, megújult a közösség. A rendezvények lebonyolítására alkalmas terem mellett orvosi rendelő és könyvtár is van.

Kalotaszegi táncokat lehetett tanulni *Varga Orsolyával* és *Pilich Balázssal*, a *Rezeda együttes* zenéjére. *Szakál Boróka* kézműves tevékenységet tartott a gyerekeknek, memóriajátékokat, tároló zsákocskákat, kítűzőket varrtak, kulcstartókat készítettek.

A kolozsvári *Watch Out Sportklub* szervezésében tájfutó versenyre került sor, gyerekeknek, felnőtteknek egyaránt. A tábor melletti mezőn, erdőben természeti vetélkedőt tartottak a nagyobb gyerekekből álló 4 tagú csapatoknak. Rádiós tájékozódási versenyt is rendeztek felnőtteknek és a 10 éven felüli gyerekeknek.

Gheorghe Csilla kalotaszegi népviseleti bemutatót tartott, láthattuk a menyasszony és a vőlegény esküvői öltözetét.

Péntek este tábortűz mellett nótáztunk *Maneszes Mártonnal*, aki több éven keresztül a Kolozsvári Magyar Opera magánénekeसे volt

Lukács József vezette Kapusi-szoros túrán

és egyben a Hungarikum Kavalkád projekt ötletgazdája. A klasszikus magyar nótát, a magyar operett kultúrát és a Magyar Örökség díjas 100 Tagú Cigányzenekar muzsikáját állítja egyszerre színpadra a Hungarikum Kavalkád.

Szombaton reggel került sor az EKE országos küldöttgyűlésére. **Szabó László** országos EKE-elnök eredményes tevékenységről számolt be, majd megköszönte a kolozsvári tábor szervezők kitűnő munkáját. Közölte, bár eddig egy EKE osztály sem jelentkezett a 31. EKE Vándortábor megrendezésére, egészen biztosan jövőre sem marad el.

Szombaton este, a záróünnepségen, **Szabó László** országos EKE-elnök röviden szólt: „Köszönet a szervezőknek és nagy köszönet a szülőknek, akik elhozták a gyerekeket.”

Veres Ágnes táborparancsnok megköszönte az EKE 91 Nagyvárad-Bihar tagszervezetnek a túravezetésben és a szervezésben nyújtott segítségét. Közölte, hogy a regisztrációt, a három túranapon ismétlődő 25 túrát, valamint a délutáni-esti programokat – az egyik főszervező **Kismihály Boglárka** mellett – 130 önkéntes biztosította.

A vándortáborban 1.178 természetjáró vett részt. Erdélyből 705, Magyarországról 459, Hollandiából 8, Törökországból 2, Ausztriából, Felvidékről, Indiából és Svájcban 1-1 turista jelentkezett be. Az EKE tagok száma 506 volt, legtöbben, 84-en, Marosvásárhelyről jöttek. Mi, az EKE Brassóból 31-en éreztük magunkat jól a táborban, pláne, hogy **Nagy Péter** és **Szűcs Gábor** barátaink, az Egri Kárpát Egyesület tagjai, finom borral és unikummal ajándékoztak meg, így esténként koccintgattunk is.

A vándortáborban 703 sátort állítottak fel, 283 autót és 11 lakókocsi parkolt.

Többek között oklevelet kaptak a legfiatalabb és a legidősebb táborlakók, az 1 éves 5 hónapos **Molnár Ünige** (Marosvásárhely) és a 9 hónapos **Timóczki-Nagy Regő** (EKE Gyergyószék). Oklevéllel köszöntötték a legtöbb tavaszt megért túrázó táborlakó hölgyet, a 86 éves **Baki Emiliát** (EKE Kolozsvár 1891), a 84 éves legtapasztaltabb túrázónak nyilvánított **Nádudvary Györgyöt** (EKE Brassó), akinek ez volt a 25.

Sztánai református templom, Kós Károly szobor

vándortábora és a 86 éves legtapasztaltabb táborlátogatónak minősített **Prezensky Tibort** (EKE Kolozsvár 1891).

EKE Vándordíjban részesült az **EKE 91 Nagyvárad-Bihar**, a számos túra sikeres levezetéséért, valamint az **EKE Kolozsvár 1891**, a 30. Vándortábor példás megrendezéséért.

A táborlakók vastappsal köszönték meg a **Veres Ágnes** táborparancsnok által színpadra hívott 130 önkéntes tevékenységét.

Rengeteg tombolatárgynak került gazdája. Az EKE Brassóból a szerencse **Szász Ágnesnek** és **De Haasné-Nádudvary Györgyinek** kedvezett.

A vándortábor vasárnap hajnalig tartó táncmulatsággal fejeződött be.

Elmondható, a házigazda kolozsváriak jól sikerült vándortábort rendeztek, méltót a 30. jubileumhoz. Érdemes megjegyezni, hogy a szervezésükben került sor az első, a tizedik és a huszadik vándortáborra is. A közel egy hét alatt alaposan felpozsduilt az élet a kis faluban, ahol ennyi látogató sosem volt.

Nádudvary György, EKE Brassó
Fotók: **Nagy Péter, KEE**

*Oklevelek átadása a záró ünnepségen.
Egy kép az EKE harangról, a tábori fotókiállításról és a péntek esti táborúzról*

150 éves a magyar turistaság

A fenti címmel jelent meg a Magyarországi Kárpát Egyesület jubileumi kiadványa. Remek a címválasztás. Miért? Kiderül Wehner Géza MKE jelenlegi elnökének e kiadványban megjelent bevezetőjéből. A nagyszabású ünnepi megemlékezés a „Jubileumi hét a Magas-Tátrában” program keretén belül zajlott. Amelyben a különböző túrák mellett a poprádi Tátraaljai Múzeumban időszakos kiállítás megnyitása, Tarajkán a Szilágyi Dezső bronz domborművének felavatása, emlékülés és ünnepi vacsora az alapítás helyszínén a Grand Hotelben sikerrel lezajlott.

150 éves a Magyarországi Kárpát Egyesület

1873. augusztus 10-én alakult meg hosszas előkészületek után Tátrafüreden a Magyarországi Kárpátgyűlés. A turistatársaságok, klubok és egyesületek a XIX. század második felében kezdtek alakulni és működni a polgárosodott Nyugat-Európában. A városlakó, jómódú polgár, úgynevezett „úri” vagy „művelt közép osztály” – élén az értelmiségiekkel és az arisztokratákkal – tette a természetjárást szerzett sporttá.

Az első Alpin klub 1857-ben Londonban alakult meg, majd az Alpok vonzaskörzetében sorra követték az osztrák, svájci, olasz és német klubok. Hetedikként a mi egyesületünk viszont a Magas-Tátrában, Magyarország legmagasabb hegységében követte őket.

Az egyesület tevékenysége kezdetben nemcsak a turistasághoz tartozó funkciókat ölelte fel, hanem beletartozott a tudományos, kutató, felfedező, kulturális terület, a társasági klubélet. Akkor úgy gondolták, hogy a turistaság a világ művelt társadalmainak amúgy is a legszebb találkozóhelye. A Kárpátgyűlés utat épített (Tátra-körút), nyaralóhelyeket alapított, terménykiállításokat rendezett, támogatta a házi ipart, szakiskolát alapított, hangversenyt rendezett, könyvtárat, múzeumot épített, barlangokat, ásványvízforrásokat tárt fel, kutatta a tavakat, fürdőket épített. Aztán nagyon hamar már nem vadászott, védte az állatokat, növényeket, különösen a kultikus havasi gyopárt, tevékenysége a

túrázásra, hegymászásra, menházak építésére és múzeumalapításra összpontosult. Kiterjesztette működését az egész országra, fénykorában 14 osztálya volt több ezer taggal. Az első magyar természetjáró folyóiratot is az egyesület adta ki, a Turisták Lapját, 1889-ben.

A magyar turistaság bölcsője az egyesületünk volt, példaképe valamennyi turistaegyesületnek, együtt egy óriási családfát képeznek, aminek kezdeti részét Schermann Szilárd, későbbi kárpátos elnök nevezetes ábrába foglalta. A Kárpátgyűlésnek aztán ennek a sok egyesületnek egységbe szervezésében is vezető szerepe volt, 1913-ban a megalakuló Magyar Turista Szövetség elnökét is Teleki Sándor személyében az egyesület adta.

A trianoni traumát az egyesület nehezen heverte ki, mert a működésének legfontosabb területét veszítette el, kettészakadt, de a megmaradt területen újra építkezett és ahogy lehetett, a visszakapott felvidéki országrészen újból munkálkodott. De nem sokáig, a végzetes trauma az összes magyar egyesület, szövetség kommunista feloszlása volt.

Majdnem a semmiből, főleg emlékekből, szétszóródott relikviákból, könyvekből kellett újjáalapítani a polgári egyesületeket. Megszakadt a hagyományos turistáskodás, másfél emberöltő alatt eltorzították, tönkretették.

Felmerülhet bennünk, hogy milyen évforduló is ez, ha nem igaz a 150 év. Sajnos nem az egyesület egyívű működésének 150 éves évfordulóját ünnepeljük, hanem az újból működő Kárpátgyűlést 150 éves alapítását.

Megváltozott az egyesületek helyzete a világban, kevés a lehetőségünk alkotó szerepre. De szerencsére nincs gazdasági, üzleti szerepe sem a turistáskodásunknak, sem az egyesületi célkitűzéseinknek, és ezt biztosan nem bánjuk. A turisztáság infrastruktúrájában kisebb a szerepünk, de a mozgásterünk megnőtt. Mindig a Kárpát-medence az alappont, itt túrázunk, itt készülünk fel más célok elérésére is, távoli hegyek meghódítására, ahogy tagjaink a Himaláját is sikeresen elérik, de itthon együtt túrázunk.

A hajdani kiválóságok életét szemlélve, szinte mindegyikre a kettős hivatás jellemző, ahogy Szontagh Miklósról írják, szenvedélyes természetjáró, hegymászó, síelő volt, de másik hivatása, orvosként gyógyszeranatóriumot alapított, sőt megalapította Újtátrafüredet is. A többi nagy is: az egyesületben hegymásztak, túrát szerveztek, kalauzokat írtak, ugyanakkor párhuzamosan tanárok, kutatók, felfedezők, politikusok, eredményes vállalkozók, mindnyájan összetett egyéniségek voltak.

Olvasva az egyesületi irodalmat, elnöki beszámolókat, mindig hozzáteszik, hogy ami a céljuk, vagy amit tettek, az a haza java is, „ettől a haza is földerül”. Mi már nemigen szoktunk úgy fogalmazni, hogy ha ügyszerető, hasznos tevékenységet végzünk, az egyben a haza javát is szolgálja. Pedig, ha a társaságunk, a közösségünk javára, a közjón munkálkodunk, akkor a jóérzésünket növeli, ha hozzágondoljuk, ez a hazát is előreviszi.

Mai fennhatóságunkban ugyan a Magyarországi Kárpát Egyesület magát a nevében szereplő Kárpátokat minden ízében elvesztette, de továbbra is a Kárpát-medence a Kárpátok koszorújával képezi gondolkodásunkban a természeti, földrajzi és történelmi egységet. Ez minket arra készítet, hogy minden alapvető tevékenységünket ezen össznemzeti terület háttárazza meg.

A rendszeres túrázással megtanulunk hazakerülni, a turista nem unja meg az otthonát, nem szakadhat ki a természetből, mindenkinek, de a szellemi munkásnak meg éppen szüksége van a

sűrűn ismétlődő kikapcsolódásra mind a testi, mind pedig a szellemi rugalmasság megőrzése érdekében.

Minden nagyság a múltban van, méltatlanok vagyunk, ha összehasonlítjuk elődeinkkel magunkat. Tanulhatunk tőlük, nemcsak csodálhatjuk őket. És ha méltatlanok vagyunk is, nem kell világraszóló tetteket végrehajtani, ha a múlt irányát megfogadjuk, és állandó késztetésnek vesszük, akkor előre haladunk. A kultúránk alig változott, a normaszegésre, érdemtelen kisebbségek felnagyított vágyaira építő újabb kultúrák helyett az egyszerű turisztáságot képviseljük. A turisztáság a legnemesebb az összes sportok között, mert a turisztáságnak mindig célja kell hogy legyen az ismeretszerzés s így a turisztáságban van tehát a legtöbb lelki elem a sportok közt, több mint az összes többi sportban együttvéve. A természetet szeretjük és óvjuk.

Sok szempontból más itt minden a Magas-Tátrában, mint eleink idejében, de fent a hegyen, a csúcson, a tavak mellett ugyanolyanok a viharok, a katlanokban gomolygó ördögi felhők és a pompás napsütés, a ragyogó táj, a merész bércek. Ezért vagyunk itt.

Wehner Géza, MKE elnöke

Az MKE 2023-ban a 150. évi jubileumra kiadott jelvénye

Jubileumi Tátra tábor túsúrák

*150 éve alakult meg Ótátrafüreden a Magyarországi Kárpát Egyesület, 7. turista szervezetként a világon. Céljai között szerepelt a Magas-Tátra feltárása, bejárhatóvá tétele, turista létesítmények létrehozása. Tévékenysé-
gük eredményeinek mi, kései utódok vagyunk a haszonélvezői.*

Az egriek is gazdag túraprogramot állítottak össze a tábor idejére. Könnyebb, nehezebb túsúrák közül lehetett választani, de akik nem szeretik nap mint nap a sziklákon való járkálást, saját programot is tervezhettek.

Augusztus 8-a a kiutazás napja. Rendhagyó módon az idén nem busszal, hanem személygépkocsikkal utaztunk, mivel a résztvevők nagy része családotól érkezett, valamint nemcsak egriek vettek részt, jöttek Budapestről, Erdélyből.

Úton a Tátrába általában honismereti program vagy kisebb túra szerveződik. A „kisebb túra” gyanánt a Káposztafalvi karsztvidéket, ezen belül a Nagy-Sólyom-völgyet céloztuk meg. Dobsinát, majd Stratenát elhagyva Píla felé tértünk le és negyed 10-re értünk oda. Két nappal azelőtt a nagy esőzések miatt lezárták az összes szurdokot a Hernád mentén, kérdéssé vált a túrázás, de kedden már be lehetett menni. A tiltás hatással volt a létszámra, négyen indultunk el a parkolóból, a többiek magán utakat tettek. Majdnem nekik lett igazuk. A patakmederben bokán felül éró víz „folydogált”, a kövek nagy része víz alatt. Legalább 30 alkalommal kellett átkelnünk a patakon, egyre jobban átázó bakancsban. Az Alsó vízesés létrájától már jobban kiépített az út, de a mohás, vizes doronghidak csúsznak. Áthaladtunk a Felső-vízesésen, majd a Róth-szakadékon. Megcsúszás miatt kis ülfőfürdőt vettem, de csakhamar elértük fennsíkot, onnantól száradtam. Útközben medve hangját hallottuk... A Kis-rét pihenőhelyén kicsavartuk a zoknikat, majd hosszú gerincúton jutottunk vissza Píla, a kocsihoz.

Nagy-Sólyom-völgy Alsó-vízesése

Innen röpké óra Tátralomnic, szállásunk a megszokott Zora Panzió kényelmes szobái.

Szerdán lehetett választani A és B túra között. Az A túra Gál Péter és Bóta Attila vezetésével a Kis-Viszoka 2424 m-es csúcsát vette célba, a B túra pedig a Sziléziai ház érintésével Tarajkáig tartott. Tátraszéplaktól a Felkai-völgy fenyvesei hívogattak. Egyből jó 600 m szintet leküzdve, több pihenővel értük el a házat. Itt vált szét a két túra. Jólesett a pihenő a házban, nehezünkre esett tovább indulni. Na meg szépen borult is. Én a családokkal a Felső-Tátrai úton, a piros jelzésem gyalogoltam. Egy óra tájban elkezdett esni. Hol erősebben, hol csendesedve, de kitartóan. A Nagyszalóki-csúcsról érkező kéken a családok egy része legyalogolt Ótátrafüredre, páran az eredeti terv szerint haladtunk Tarajkáig, az eső miatt bemenekültünk a kávézóba. Siklóvasúttal Ótátrafüred majd elektricskával Lomnic. Panzióban szárítkozás. Mint kiderült az A túra az első tófal tetejétől – reménytelennek ítélve a helyzetet – visszagyalogolt Tátraszéplakra. Lényegében a B túra előlépett A túsúrává.

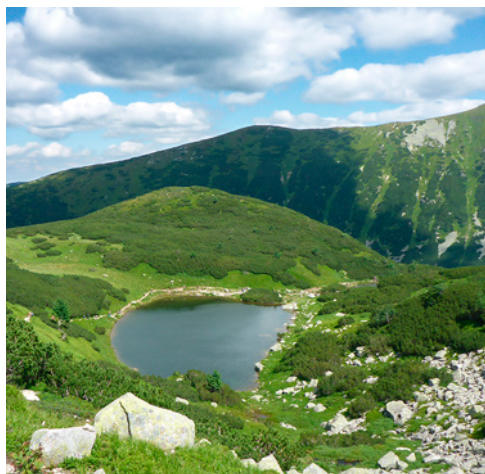
Csütörtökre még borult, esős időt jeleztek, így a napsütéses *Káposztafalvi-kasztot* vettük célba. A tábor egy része elment az ünnepi rendezvényekre vagy magán túrát tett. Mi 3 kocsival, 14 fővel Csingóba utaztunk. Gyalogtúránk első megállója a Tamásfalvi kilátó. A tájban való gyönyörködés után meredek ösvényen jutottunk le a Hernádhoz, amely igencsak vad arcát mutatta. Eléggyé csiklandós érzés a 10 méteres sziklafalon, fém tálcákon lépegetni, lent meg rohan a folyó. Itt említeném meg, hogy ezúttal is az erdélyiek tartottak velünk, 6 felnőtt és ugyanennyi gyermek. A gyerekek a félelem legkisebb jele nélkül haladtak a folyó fölötti „trepniken” majd a Kolostor-szurdok létráin. Volt köztük 5 és 6 éves is. Én egy erős kávéval orvosoltam magam a Létánfalvi Malomnál lévő büfében. Onnantól megszűntek egyensúlyi gondjaim. Kolostor-fennsíkon álló turista büfénél megpihentünk, szerencsére kevesen voltak, jutott asztal. Nagy sikert aratott a kihelyezett automata büfé, ami kofalát és sörhabot ad. Pénzbedobás után, ahogy jön le az ital, fogy a pénz a kijelzőn. Frissítés után a csapat kétfelé vált. Egy része az igen meredek sárga jelzésen ereszkedett le a Fehér-patakhoz, a többiek könnyebb gerincúton jutottak vissza a Hernádhoz. Kisebb csoda, de megtörtént, hogy egyszerre értünk a találkozási

pontra. Az eleredő, majd hevesévé váló esőben gyalogoltunk még 2 kilométert Csingóba. Aki nem hozott esőköpenyt, rendesen elázott. A túrát Bóta Attilával vezettem. Ez a nap megmutatta a karszvidék minden szépségét, örültem, hogy ezekhez elkalauzolhattam a túratársakat.

Már régóta terveztük, hogy kitekintünk a *Liptói-Tátrába*. Pénteken 9 fő vállalkozott, hogy a Rohácsi-völgyben tegyen egy közepes szintű túrát. Három autó indult el a Liptói-Tátra nyugati oldalára, három útvonalon. Kétórás autózással érkeztünk meg Spalená sífelvonóhoz. Leparkoltunk, megvártuk egymást és 11 óra lett, mire elindultunk. A téli sífutó úton, majd a kék jelzésen jutottunk el a Rohácsi-vízesésig, ami bő vízzel igazi látványosság. Feljebb jutva elfogyasztottuk az ennivalónkat és méregettük a ránk váró 250 m szintbeli emelkedőt a nyugati tófalán. Végül nem bizonyult nehéznek, még Gyuri bácsi (Lelkes György) is felért a maga 75 évével. Továbbiakban tavak láncolata mellett haladtunk, 1719 m-ről ereszkedtünk lefelé. Pazar kilátás körben, amerre a szem ellát, igen megkapó fentről a Rohácsi Nagy-tó látványa. Nagyobb pihenőt lefelé menet a Titliakova menedékháznál tettünk. Szokásos bélyegzés a túranaplóba, némi étel és ital fogyasztás után

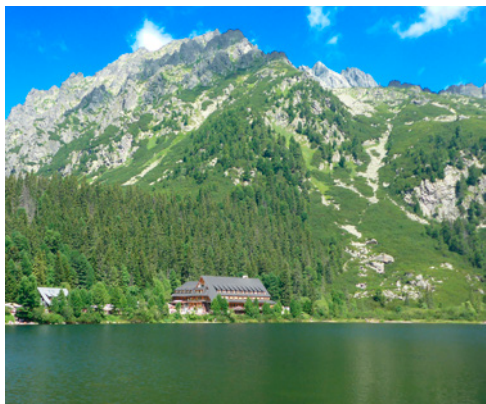

A Hernád fölött

Rohácsi panoráma a Nagy-tóval

a Rohácsi-völgy aszfaltútját koptattuk. A parkolóból 17.30 körül tudtunk csak elindulni. A Magas-Tátra felé autózva a Kriván fenséges látványa kísért. A tátrai országút felújítás alatt van, több helyen lámpa irányítja a forgalmat. Itt is időt veszítettünk és a vacsoraidő vége felé értünk vissza a Zorába.

Poprádi-tó

Ötödik nap azért már érzi a lábunk a napi sziklamászást. A „menők” a Kapor csúcsra indultak Attila vezetésével, magán szervezésű túra ment a Szoliszkóra, a Vöröstorony-hágóra. Én a program szerint vezettem a *Poprádi-tóig* tartó sétát. A zsúfolt vonatról a Csorba-tónál szálltunk le és a téli úton haladtunk a Poprádi-tó széléig. Innen kitérőt tettünk a Szimbolikus temetőhöz, ahol a Tátrában és a világ számos pontján különböző balesetekben életüket vesztett hegymászóknak, túrázóknak állítottak emléket. Találtunk néhány magyar nyelvű táblát a szépen felújított emlékhelyen. A tónál két menedékház és rengeteg ember. A szombati jó idő sokakat kimozdulásra készítetett, ez az út talán a legkönnyebben teljesíthető. A Majláth menedékházban knédli ételt rendeltem. Később megtaláltam a MKE által erre a napra szervezett teljesítménytúra ellenőrző pontját. Némi pihenő után a nyári úton jutottunk vissza Csorba-tóhoz. Mivel nincs közvetlen vonat Lomnicra, Ótátrafüreden átszálltunk a másik,

teljesen túlszűfolt szerelvénybe. Oxigénhiányos állapotban érkeztem, még jó, hogy 4 megálló az út, 15 perc. Vacsorára megjött a Kapor csúcsot sikeresen támadó különítmény is.

Felvirradt a tábor utolsó napja. Hagyomány, hogy hazafelé is teszünk egy kisebb túrát a *Hernád mentén*. Két dolog miatt aggályosnak ítéltém, az egyik a keddi tapasztalatból adódó víz-mennyiség, a másik a vasárnapi tömeg. Az egyik be is igazolódott... Erdőaljára érve, az alsó parkoló tele kocsikkal, a felső parkolóban még volt hely...kinn a mezőn. De csak elindultunk 11-en a túsúrára! A patak mentén jól lehetett haladni, kevés víz folyt a mederben. Ellenben a Tálak-vízesés létráinál előttünk úgy 200, mögöttünk 300 ember állt a sorban. Mi lesz, ha a többi létránál is ekkora a torlódás? Egy órát ácsorogtunk. Azután úgy jártunk, mint az M3-as bevezető szakaszán: dugó, araszolgatás, beljebb egyszerre üres az út. A létrákon, hidakon felérve – némelyik műszaki állapota hagy kívánnivalót – már jobban haladtunk. Több helyen viszont új lépőtálcák kerültek beépítésre, gyorsítva a haladást. A szűkületen, a Szem- majd a Kaszkád-vízesésen feljutva még jó ideig követtük a patakot és végül csak felértünk a fennsíkra. Ebédelés után erőltetett menetben fél 3-ra értünk vissza a kocsikhoz. Tanulság: *fiódiényben szombaton és vasárnap ne!*

Benkó Zsolt, KEE

Kaszkád-vízesésen felfelé

Kárpát Egyesület, Eger rendezvényei

A következő sorokban a Kárpát Egyesület, Eger idei, azaz 2023-ra tervezett – általam bejárt programjairól kívánok említést tenni. Benkó Zsolt az előző oldalakon remekül bemutatta az ünnepi tátrai kirándulásokat. Sajnos másoktól nem kaptam visszajelzést.

Az Évadnyitó túra 2023. január 7-én *Síkfőkút – Attila-forrás – Cseres-tető – Vasbánya-nyereg – Várhegy – Nagy-Eged – Eger* útvonalon remek időjárási körülmények között megvalósult. Én azt írom sikerrel, miközben a Vár-hegy magaslatáról lejövet volt aki látkozott. Megtettünk 16 km hosszú utat és a szintemelkedés volt 600 m.

A következő hétvégén sem utaztunk. Akkor *Tietze Nándor* vezetésével, kissé ködös időben mentünk 17 km-t, 500 m szintemelkedéssel. Az általam is gyakran járt *Bányahegyi elágazó – Tar-kő – Bélapátfalva* útvonalat tettük meg, csak kicsit másképpen. Esetemben az Ör-kő és a Bélkő-nyak is megmászásra kerül, Nándor viszont megkímélte a társaságot. Kihagyva az említett magaslatokat egyenesen a Katonasírok érintésével – az Országos Kéktúra nyomvonalán értük el bélapátfalvi tavat. Ezen útvonal választás egyrészt a túrázóink részére kellemes meglepetés volt, másrészt megnézhattük a következő berbe veendő kárpátos házunkat is. Neve: Szalamandra.

Benkó Zsolt a piros kabátjában jól mutatott a változóan ködös tájakon

Szívós Hajnalka visszatette a leesett három követ a Három-kőre mutató táblára

A Bükkben ezen a télen havat először csak január 22-én tapasztaltam. A kis csapatunk Egerből busszal napütésben indult, amit az 500 m szintmagasság emelkedésével eső, majd hóesés követett. *Szajlai Tamás* javaslata alapján ismét a *Bányahegyi elágazóból* kezdtük a gyalogtúrát. Változó hómagasságok közepette értük el a *Három-kő* nevezetes kilátó pontját. Rövid nézelődést követően a *Zsidó-rét*, majd *Olasz-kapu* következett. *Szilvásvárad* célállomásra az *Ivánka-lápán* és a *Tótfalusi-völgyön* keresztül haladva jutottunk. Ezen útvonal egy része engem az 1980-as években épült északi koax távközlési hálózat nyomvonalát juttata eszembe.

Eger városban már meleg napsütéses idő volt, mikor február 7-én *Vöröskő-forrás* felderítő útra indultam. Abból a víz még nem tört a magasba, de a patakokban folyt rendesen. Amelyekben az éjszakai fagyok hatására látványos képződményeket sikerült fényképeznem. Innen már csak „egy lépés” volt a *Toldi-kunyhó*, amit szintén meglátogattam. Itt a táj még a téli havas arcát mutatta, ezért ezt a túrát *Bükk-i havas-jegesnek* neveztem. A felderítő út másik célja volt egy szalonna sütésre alkalmas hely megtalálása. Néhány túratárs igényelte e kulináris élmény hozzáadását a túráimhoz.

Varázslatos jégvilág.

A „Bükk-i havas-jeges” túrán készült felvétel

A befagyott Ilona-völgyi-vízesés

Szűcs Gábor társunk kedves útvonalának egyikét – az idei első *Mátra* túrát – február 11-én jártuk végig. Erre is illett a havas-jeges jelző. *Parádfürdő kórház* megállóhelytől gyalogosan az *Ilona-völgyi-vízesést* vettük célba. Annak reményében, hogy azt befagyott állapotában tudjuk megcsodálni. Szerencsénk volt.

Utunk további tervezett része a *Markazi-kapu – Hegyes-tető – Markazi várrom*, a végcél pedig *Markaz település* volt. Kevés havat igazából csak a Mátra északi oldalán járva tapasztunk, másfelé a csúszós-saras részekre kellett odafigyelnünk.

Március 4-én Belpátfalva – Peresznye – Katonasírok – Bélkő-nyak – Homonna – Szarvaskő útvonalat jártuk végig. A lábát frissen megműtött „Repülő” Ica rehabilitációs kúrája is volt ez a gyaloglás, ezért a túrázás sebességét hozzá igazítottam. Figyelemre méltó, hogy a 18 km hosszúságú és 800 m szintemelkedéssel együttjáró távot nyavajgás nélkül teljesítette.

Ica, két héttel később, *Tietze Nándor „Ébredő erdő”* kirándulásán is a hasonló távot gond nélkül végigjárta. Útvonalunkat ami *Felsőtárkány Túra-központ – Kövesdi kilátó – Ódor vár – Cserépfalu* remek tavaszi időben, sok szép virággal találkozva – hóvirág, sárga tyúktarély, tavaszi csillagvirág – jó hangulatban tettük meg. Említést érdemel az egyesületünk által támogatott Szádeczky-Kardos Géza „Várak a Bükkben” jelvénytulajdonos túramozgalom ódorvári hatalmas táblája.

Bevártuk a lemaradottakat

Novák Csaba az Atilla-halom tetején térképen mutatja a régmúlt történelmi eseményeit

Novák Csaba ötlete volt a „Történelmi barangolások” túra. Utunk során a második világháborús események helyszíneit érintve térben és képzeletben időben visszaértünk a négyszázas évek középbé, Attila hun király újabban feltételezett sírjához, az Atilla halomhoz. A túrát március 26-án vasárnap jártuk végig *Sirok Nyírjesi út – Nyírjes-tó – Darnó-hegy – Határ-tető – Ó-Szajla – Nagy-Halom (Atilla-halom) – Sirok* útvonalon. Nekem laikusnak az elhangzott történelmi magyarázat logikus érvelésnek tűnt. Vajon a hozzáértő kutatók kiássák-e a halmot?

Áprilisban sem unatkoztunk. Minden hétvégére volt valamilyen közös program. A felső-tárkányi *Kárpát túráközpont takarítása, az éves közgyűlés* mellett azért túráztunk is. Ezek voltak sorban: 2-án a „Bükki szálláshelyeink 1”, útvonala: *Eger-Berva – Gubaréti-ház – Les-ház – Szarvaskő*. Követte 8-án a „Szentgyörgy-gomba túra”, amit *Kisfüzes* környékén jártuk le. Tietze Nándor vezette „Mátrai barangolás” útvonala *Mátraháza – Kékestető – Oroszlánvár – Parádfürdő* április 15-én volt. A „Bükki szálláshelyeink 2”-öt pedig 22-én a *Bélapátfalva – Örkő-ház – Peskő-ház – Felsőtárkány* úton jártuk végig.

A „Bükki szálláshelyeink 2.” túrázóit az egyesületi használatban lévő Örkő-ház előtt

Bakancsfesztivál megnyitója a bükki Stimecz-ház környezetében

A Természetbarát Szövetség Heves megyei szervezete május 13-án a Stimecz-háznál Bakancs fesztivált rendezett. A program része volt az egyesületünk biztosította *Bányahegyi elágazás – Bánya-hegy – Muflon-kő – Megyehatár – Tamáskúti-ház – Samassa-ház – Stimecz-ház* túra. A gyaloglással igyekeztünk, mert a 13.00 órakor kezdődő megnyitóra vártak minket. Pontosan érkezünk. Az ünnepi műsort követően finom ebédet is kaptunk.

Majd a Szövetség megyei képviselője – Somogyi Imre irányításával, az érintett társegyesületek képviselőivel, valamint a Bükki Nemzeti Park Igazgatósága képviseletében Dudás Gyögy igazgató helyettessel „gondolat ébresztő” megbeszélés volt.

Május 27-én ismét a Mátrába látogattunk. *Kesztyűs Viktória* javasolta útvonalat *Parádfürdő – Domoszlói-kapu – Markazi-kapu – Ilona-vízesés – Parádfürdő*, jó hangulatban gyalogoltuk végig. Kíváncsiak voltunk az Ilona-vízesés tavaszi állapotára. Nem illik ilyet írni, a befagyott téli tetszetősebb volt. A kutya társunk másképp gondolta, azonnal beleállt a vízbe.

Mátra-4 túrán az Ilona-vízesésnél

A kulináris élvezetekkel kiegészített túrára június 3-án került sor. A csurdítás helyszíne az előzetes bejárásom felderített, *Toldi-kunyhó* előterében lévő kiépített tűzrakó hely volt. Oda pedig kb. 10 km-t kellett *Felsőtárkány – Felső-Kiskút-lápa* útvonalon gyalogolni. A kellő éhségérzet kialakulását pedig a 750 m szintemelkedés leküzdése biztosította. A megsütött finomságok mellé még vörös bor is került az asztalra. Igazán jól éreztük magunkat a természet eme paradicsomában. Az alapos tűzoltást követően ismét vízeskedtünk. Nagy szerencsénkre még működött a *Vöröskő-forrás*, aminek látványát nem akartuk kihagyni. Innen a már jól ismert *Stimecz-ház – Varró-ház* útvonalon gyalogoltunk a *felsőtárkányi* buszmegállóhoz.

Az időszakos bükki Vöröskő-forrásnál

A születésnapot ünneplő csapat
(Fotó: Karcsai Imréné)

Július 8-án Dél-Észak irányban, *Felsőtárkány Fűtőház – Szilvási-kő – Istállós-kő – Szilvás-várad* útvonalon mentünk keresztül a Bükkön. A kirándulók csak „ebéd időben” tudták meg, hogy – dátum egybeesés okán – egyik társunk születésnapján vannak. Kis ünneplést követően még jobb hangulatban tettük meg a 20 km hosszúra tervezett útvonalat.

Július 31. és augusztus 6. között néhányan részt vettünk az Erdélyi Kárpát Egyesület 30., Sztána településen rendezett vándortáborában. Erről részletes beszámolót Nádudvary György barátunk írt a Kárpáti Lapok számára.

Szeptember 9-én ismét végigmentünk a Bükkön, csak akkor Kelet-Nyugat irányban. Útvonalunk: *Répáshuta Hárskúti elágazás – Három-kő – Tar-kő – Cserepes-kő – Pes-kő – Örkő – Bél-kő – Bélapátfalva* volt.

Répáshuta Hárskúti elágazásnál szálltunk le a buszról és a Török úton indultunk felfelé. Majd a meredek, kőfolyásos, kidőlt fás Kő-hát-lápnán haladva és a Sziklakaput elhagyva felértünk a Kő-hát útra. Hamar a Három-kő kedvelt kilátó pontjára érve, rövid pihenőt tartottunk. Innen már a szokásos útvonalon továbbhaladva a bükki kövek látványos részeit érintve ragyogó időben, remek társasággal megérkeztünk Bélapátfalvára.

*Keresztül a Bükkön K-Ny irányban.
Bélkő elhagyott bánya terület*

Mátra-3 túrán a Ólom-kúti hunyhónál

„Menjünk és mozogjunk közösen a szabadban!” volt a mottója a Kárpát Egyesület, Eger, és a Balance Training and Outdoor Bt. október 7-én megtartott közös rendezvényének. Egerhez közeli Felsőtárkány tópartján különböző szabadterei programok közül választhatott a fesztiválra látogató minden korosztály. Kiemelve ezek közül néhányat: történelmi és családi gyalogtúra, kerékpáros túrák, terepfutás, sziklamászás, via-ferrata, barlangászat.

Egyesületünk több tagja – *Tietze Nándor* irányítása mellett – aktívan dolgozott a különböző feladatok sikeres megvalósításában.

Szűcs Gábor társunkkal szeretünk a Mátrába menni, hiszen neki az ismert és kedvenc területe. Szeptember utolsó két szombatjára Mátra-2 és Mátra-3 volt betervezve. Mindkettőnek kezdete *Markaz*, a közepe *Kékestető*, a vége pedig szintén *Markaz* csak különböző az útvonal.

Szeptember 23-án esőben, 30-án pedig igazán kellemes időben jártuk végig a 20-20 km hosszú útvonalakat.

*Felsőtárkány Outdoor fesztivál 2023.10.07.
„Történelmi emlékek Felsőtárkányban és környékén” 17 km-es gyalogtúrán Safranka János volt a történelmi előadó*

Ördögi túra útvonalának bejárása

A túrázós társaság szereti az új, korábban nem járt, ismeretlen utakat. *Novák Csaba* pedig mindig tud új ötletekkel szolgálni és kigondolt egy pokoli túrát. Ez az elnevezés rémisztőnek tűnhet, ezért finomítva lett ördögire. Az útvonala pedig Kiszána – Ördögvályú – Messzelátó-hegy – Első-Tarnóca melletti tó – Kiszána. Előzetes bejárásnál kiderült, hogy a tó és környéke elkerített magánterület. A Recsk-Kiszána sárga jelzésű út ezen szakasza elég utálatos, tehát újratervezés következett.

A *Kiszána – Ördögvályú-völgy – Domoszlóikapu – Vörös-vár – Parádfürdő* útvonal lett kigondolva, amit az október 15-re kihirdetett túranapra elmosott az eső.

Elődeinkre emlékezzünk.

Bónusz György emléktúra 2023.10. 28.

A Kárpát Egyesület, Eger meghatározó tagja volt Bónusz György, akiért egyesületünk – 2020-ban bekövetkezett halála óta – évente emléktúrát szervez. Az idei, már a 4. ilyen gyaloglást emléktábla avatással kiegészítettük. Ahogyan Benkó Zsolt ez évi emléktúra vezetője a programban írta: „A túra során Várkúton egy kis megemlékezéssel egybekötte felkerül Bónusz György névtáblája a Bükk nagyjai emlékoszlopra. Beszédet mond Francia István, az Emlékoszlop bizottság elnöke, Papp László, az Emlékoszlop bizottság tagja, és Köves Gyula, a Kárpát Egyesület, Eger elnöke.”

A kedvezőtlen időjárás okán a szokottnál kevesebben jöttek az emléktúrára. A nagy sár miatt a tervezett gyalogos útvonal kissé módosult: *Eger Várállomás – Cigléd-dűlő – Tiba-kút – Várkút –*

Felső-Kuklya-nyereg – Keringő út – Felsőtárkány lett megvalósítva.

Emléklül a résztvevők Benkó Zsolt által készített kitűzött kaptak.

Bónusz György emléktábla avatás
2023.10.28.

November 11-én – az esős idő ellenére – hárman indultunk az Egerhez közeli kaptárkövek megnézésére. A mai napig tisztázatlan a kúp alakú sziklaalakzatok oldalába faragott fülkék rendelkezése. Már maga a kaptárkő elnevezés is vita tárgya. A túránk során Novák Csaba időben visszament a régmúltba és volt javaslata a tisztázatlan kérdésekre. Én a jelenben maradvá az érdekes alakzatok látványára koncentráltam.

A „Kaptárkövek” 16 km-es hosszúságú túrát *Eger Szőlőcskei elágazás – Cakó-tető – Nyerges-tető – Eger* útvonalon végig esős időben, helyenként igen sáros szakaszokon haladva jártuk végig.

Nagy Péter, KEE

Cakó-tető sziklaalakzat egyik fülkéje

Pestkörnyéki Kárpát Egyesület túrázói Egerben

Szeptember végén a PKE szépkorú társasága Eger nevezetességeivel ismerkedett. A líceumi látogatásuk idején eszükbe jutottam és Zölei Beatrix megkeresett telefonon. Örömmel siettem a megbeszélthelyre, az Eszterházy térre, hiszen már régen találkozunk. Innen már a busz- és a vasútállomásra indultunk, közben Eger nevezetesei főutcáján keresztül haladva megnéztük az útba eső városi nevezetességeket. Séta közben szó esett a PKE jelenlegi működéséről, a nyugdíjas csapat rendszeres heti kirándulásairól.

„Eger látnivalói nem férnek bele egy napba”

Az idézet Párkány Erzsébet sétán elhangzott megállapítása volt és innen az ötlet egy újabb egri kirándulásra. Megköszönve a felkérést, javasoltam a Líceum tetejéről már megismert Nagy-Eged-hegyre való túrát. Az 537 m magas hegycsúcs és annak megközelítése a tanösvényen keresztül belefért a csapat mászási teljesítményébe, így az elfogadásra, majd október 17-én kedden megvalósításra került.

PKE kirándulói a Nagy-Egeden

Budapestről Egerbe a távolsági autóbusz menetrend szerint érkezett. A kiélezett öt perces átszállási időben elértük a szomolyai járatot, amivel Eger Csomós-tanya megállóhelyig utaztunk. A tényleges gyalogtúra innen indult.

Az ismételt találkozás örömeiben sokat beszéltem és figyelmetlen voltam, emiatt menet közben elvitettem a tervezett tanösvényre felvezető utat. Amikor egy kerítésnek mentünk vettem észre, rossz helyen vagyunk. Ne kelljen visszamenni az eredetileg kigondolt helyre, egy „medvecsapáson” indultunk a hegyre. A jelzett utat hamar megtalálva, csodás időjárási körülmények között haladtunk egyre feljebb és feljebb, elhaladva a történelmi szőlővidék impozáns látványa mellett. Utunk során meglátogattuk a Szent Kereszt-kápolna frissen feltárt romjait. Láthattuk a bejárat és a torony maradványait, amelyek most védelmi célból fekete fóliával vannak letakarva. Innen a pár száz méterre – a hegycsúcs közeli pihenőt elérve, megtartottuk az ebédszünetet.

Sajnos a megrongált Dobó István kilátó még mindig használhatatlan, így azt csak alulról tudtuk megnézni. A hegy Eger város felőli oldalán már tudtunk gyönyörködni a tájban. Bár kissé páras volt az idő, a jó szeműek észrevették a Líceum teraszát, korábbi egri sétájuk legmagasabb pontját. Még a Mátra vonulata is kivehető volt, Kékestetőt a TV torony elárlata.

Rövid nézelődést követően a tanösvény meredek szakaszán, az őszi színekben pompázó csereszömörce kísérté Eger felé vezető utunkat.

Eger szent hegye a Nagy-Eged

Természet díszítette útvonal

E növényzet csodálatos látványa mellett a lábunkra is oda kellett figyelni, hiszen a meredek, mészköves, morzsalékos talajon könnyen elzuhanhat az ember. A hegyről leérve a szőlők között haladtunk tovább, majd a Donát-dűlő aszfaltos útján beértünk az egri Várállomásra.

Október 17-e az Egri Vár Napja

1552-ben ezen a napon adta fel a török a vár ostromát és elvonult onnan. Ennek emlékére a várban az idén is érdekes programokkal várták az érdeklődőket. Természetesen mi sem hagytuk ki a várlátogatást. Délután 3 óra körül érkezünk a gótikus palota előtt felállított színpadhoz. Akkor éppen a lengyel testvérváros énekbemutatója zajlott, melyet az Egri vár vitézeinek fegyver és viseletbemutatója követett. Közülünk néhányan a színpad előtt maradtak, míg többen felkapaszkodtak a Kálvária-domb melletti szép kilátási pontra. Immáron közelebbi magasságból is megcsodáltuk Eger nevezetes épületeit, tereit.

Sokáig nem időzhettünk a várban, hiszen közeledett a visszautazás ideje. A városon keresztül a vasútállomásig tartó sétába – a nézelődésen túl – még egy kis fagyfaltozás is belefért.

Nagyon remélem, hogy akik el tudtak jönni erre az egri kirándulásra, jól érezték magukat. Akik távolmaradtak és lesz kedvük Egerbe látogatni, keressenek bizalommal.

Nagy Péter, KEE

Erdélyi kirándulásaim

Hunyad megyében

Bóli-barlang / Bolii Cave

Petrozsénytől 6 km-re található a Bóli-barlang. Nevét a Bólia nevű kisnemesi családról kapta, mert 1404-ben Zsigmond király nekik ajándékozta. 460 méter hosszú, 10 m magas természeti képződmény. Egyetlen olyan barlang Romániában, ahol a folyó teljes hosszban átszeli az üreget. Az Erdélyi Kárpát Egyesület a helyi bányászok segítségével tették járhatóvá. Kiépített útvonallal, patakon átívelő hidakkal, hangulatos világítással várják a látogatókat. A termek kitűnő akusztikája miatt koncertek helyszíne. A falakat korabeli rajzok díszítik. A víz által alakított mészkőfalak közt sétálva cseppkőképződményeket is felfedezhetünk. Zarándokhely. Egyik különleges, természet alkotta formába Szűz Mária alakját képezhetjük bele.

A barlang belépődíj ellenében látogatható. Nyitvatartás: nyáron 9-18 óra közt, téli hétvégeken 9-16 óra közt. A látogatásra kb. 1 órát szánjunk! Vízálló túrucipő ajánlott!

Forrás: Wikipédia, Hazajáró Egylet, Uticélok

Véka-szurdok / Cheile Banitei

A Véka-szurdok Hátszeg és Petrozsény közt, a Bóli-barlang közelében, Banica falu határában található. A patak a mészkőfalat alakítva kb. 100-150 méter hosszú szurdokot hozott létre. Nyáron 20-22 fokos patakban jártuk végig, megcsodáltuk a gyönyörű, hullámszerűvé formált szürke mészkőfalakat. Hol bokáig, hol térdig gázoltunk a vízben. A szurdok vége felé volt hirtelen mélyülő, derékig érő (kb. 1 méter mély) szakasz is. Vízicipó ajánlott!

Fehér megyében

Vörös-szakadék / Rapa Rosie

Szászsebestől 3 km-re, a Székásmenti-domb-ság szélén találjuk Erdély Grand Canyonját, a Vörös-szakadékot. Az autóról már messziről észre lehet venni, 1-1 útbaigazító tábla is segít. Autóval jól megközelíthető. 800 méter széles, 80-100 méter magas, különlegesen szép természeti képződmény. Anyaga vörösagyag, fehér homokkő és márgás mészkő. Suvadással jött létre, vöröses agyagoszlopait talajerózió formálta. 1950-ben természetvédelmi területté nyilvánították. A Vörös-szakadék szabadon látogatható. Száraz időben javasolt ide kirándulni, fontos a kényelmes túrucipő. Érdemes több órát rászanni és a rejtett zugokat, barlangokat is felfedezni.

Forrás: *Travel to Transylvania, Wikipédia*

Torockó / Rimatea

Torockó Fehér megyében található, a Székelykő és Ordaskő szikláinak völgyében. Székelyek lakta település. A 2021-es népszámlálás szerint az 530 fő lakosú falu 90 %-a magyar nemzetiségű.

10 évvel ezelőtt még kátyús bekötőúton tudtuk megközelíteni, szerencsére azóta újjáépítették az utat.

Az egykori bányászvárosban 1880-ig a vasérc kitermeléséből és feldolgozásából éltek.

Torockó a magyar népi építészet egyik legértékesebb gyöngyszeme. Az 1870-es tűzvész után - amikor a főtéren 40 ház égett le, egységes stílusban építették újra a lakóházakat. Jellemző a fehér homlokzat kicsi ablakokkal, zöld zsalugáterekkel, stukkó díszítéssel, piros háztetőkkal. A templomtérten elidőzhetünk a „vajor”, vagyis a betonból készült medence mellett, melynek vizét a patak táplálja. Az asszonyok mosni, az állatok szomjukat oltani járnak ide.

A Kis Szent Teréz Gyermekvédelmi Központ, kirándulóhelye. Sokan vállalkoznak az 1129 m magas Székelykő megmászására. (Mi nem.) A bátrabbak felkereshetik a tatárjárás idején lerombolt középkori vár alapfalait is.

Torockó 1999-ben Europa Nostra díjat kapott a kulturális örökség megőrzéséért. A Néprajzi Múzeumban megcsodálhatjuk a torockói népművészet alkotásait.

A település egész évben a turisták kedvelt kirándulóhelye. Sokan vállalkoznak az 1129 m magas Székelykő megmászására. (Mi nem.) A bátrabbak felkereshetik a tatárjárás idején lerombolt középkori vár alapfalait is.

A helyi ajándékbolt melletti utcába betérve, a Kispiac tér 48. sz. alatt találjuk a Both család tulajdonában lévő, ma is működő vízimalmot. A malom 1723-ban épült, hajdani tulajdonosa Torockói Klára volt. Mai üzemeltetője szívesen mutatja be a malom működését, és a korabeli mezőgazdasági szerszámokat is.

A malomtól Áprily Lajos csodaszép versével búcsúzunk:

A malom (részlet)
 „Szitál a liszt, a kőkerék forog,
 fürödnek künt a csordapásztorok.”
 „...Kolomp. Lejáratták a tengerit.
 És fenn a tölcser újra megtelik.”

Mielőtt elhagyjuk Torockót, érdemes a helyi árusok által kínált lekvárt, áfonyalikőrt, vagy pálinkát megkóstolni, megvásárolni. Garantáltan finom!

Forrás: Wikipédia, Torocko.org

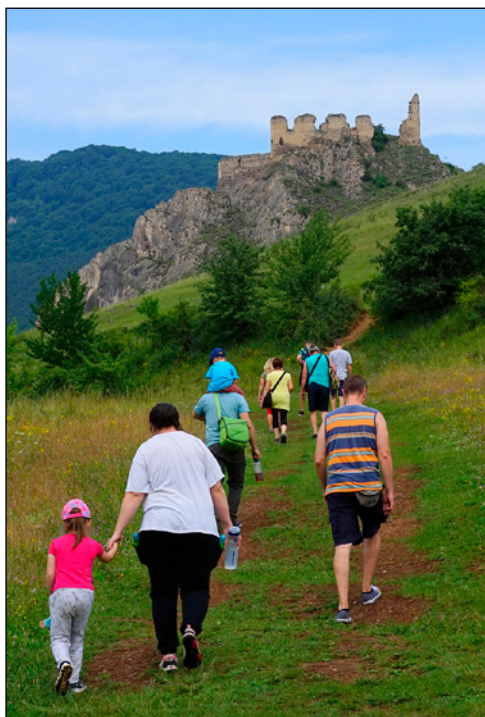
Torockószentgyörgy vára

Torockótól 4 km-re délre találjuk a torockószentgyörgyi várat.

Történelme: a várat a XIII. században kezdték építeni. 1285-ben, a visszatérő tatárok feldúlták. Később a Toroczky család tulajdonában lévő erődöt újjáépítették, tágas lovagteremmel, palotaszárnyal és lakóhelyiségekkel bővítették. A vár napjainkban igen romos állapotban van. 1514-ben a Dózsa parasztfelkelés során pusztították, majd 1704-ben az osztrákok felrobbantották.

A váromot középnehéz túrával érjük el. Az alsó várból kőkapun keresztül juthatunk a felső várba. A kilátás gyönyörű, rálátni a Székelykőre, és a környező településekre.

A vár bejárásánál legyünk kellően óvatosak! Nincs kiépített turistaút, köveken, sziklákon kell felkapaszkodni, hogy a különböző helységeket felfedezhessük. A túra 2-3 óra időtartamú, élelemről és innivalóról gondoskodjunk!

Fotó: Tuzáné Csöke Margit

Fotó: Tuzáné Csöke Margit

Torockó község 2022-ben az Európai Unió helyreállítási alapjából 2,155 millió euró támogatást nyert a helyreállítási munkálatokra, a vár biztonságosabbá tételére, parkoló építésére. Az egyetlen, – viszonylag épen maradt bástyája kilátó lesz. A munkálatok idejére – mely előre láthatóan 2024 tavaszán kezdődik és 3 évig tart, a várat a turisták elől lezárják.

Forrás: Erdélyi napló, Krónika

Kolozs megyében

Tordai sóbánya / Salina Turda

Kolozsvártól 50 perc autótúra található. A sóbányába két bejárat vezet. Az egyik Torda városából: str. Aleea Durgaului 7. sz. alatt, a 2010-ben átadott főbejárat pedig a várostól 4 km-re, a Dörgő – Sövölgy felől közelíthető meg. Történelme:

Ezt a helyet több millió évvel ezelőtt tenger borította. Miután a víz elpárolgott, átlag 250-400 m vastag sóréteg maradt. A só vastagsága a földtani gyűrődés központi részén az 1200 métert is eléri. A bánya 38 millió tonna sót rejt magában, eddig alig 1%-át bányászták ki.

Azt tartják, hogy a sót már a rómaiak óta termelték. A bánya 1690-ben történt újrainyitása után, az 1932-ben való leállásáig az egyik legjelentősebb sóbánya volt Erdélyben.

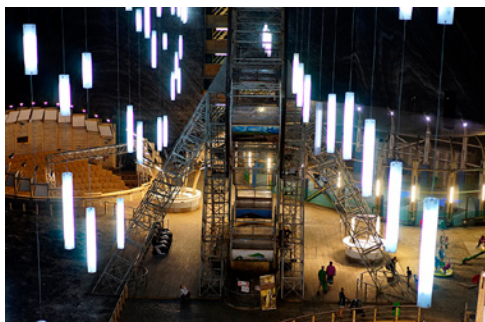
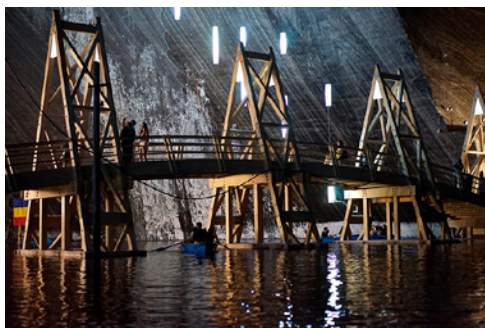
A II. világháború alatt óvóhelyként működött. 1948-1992 között sajtraktárként használták. 1992-től a turisták számára is látogatható. A 2008-2009-es években 7 millió eurós beruházással látványos turisztikai és gyógyászati központtá fejlesztették.

A bányászathoz és a só szállításához használt berendezések jó állapotban maradtak, ezek a kiállítóhelységekből láthatóak. A sómalom az eredeti helyén található. A bánya napjainkban kiemelt turisztikai látványosság, évente több mint félmillióan látogatják.

A sóbányában gyógyhatású kezeléseket nyújtanak a légzőszervi és belgyógyászati megbetegedésben szenvedőknek. A steril környezet, a mikroorganizmusok alacsony koncentrációja enyhíti a gyógyterápián részt vevők panaszait.

A Rudolf tárnában (nevét a Habsburg-Lotaringiai Rudolf főhercegről kapta) ajándék-bolt, föld alatti óriáskerék, csúszda, bowling, minigolf, asztali tenisz, biliárd található.

A Terézia tárnában (nevét Mária Terézia királynőről kapta) látványos csónakázótavat alakítottak ki. Külön díjazás fejében élvezhetjük a 8 méteres mélységű vízben az evezést.

A József tárna (nevét II. József császárról kapta) kisebb terem, elszigetelt fekvésének köszönhetően az elkiáltott szavak akár tucatszor visszhangzanak.

A 120 méter mélyen lévő föld alatti labirintus bejárására érdemes 3-4 órát szánni. A lenti hőmérséklet 10-12 C fok. Vízálló sportcipő, és réteges öltözet javasolt.

Forrás: Wikipédia, Salina Torda, erdely-online.hu, Helló Magyarok, torda.ro

Dörgő strandfürdő

A Dörgő strandfürdő a sóvölgyi bejáratától kb. 100 méterre található. A régi sókamrák helyén kialakult 2 tó az Akna tó és a Kerek tó. A magas sótartalom fenntartja a testet, nyáron kellemes úszást, fürdőzést tesz lehetővé. Reumatikus és bőrgyógyászati panaszok kezelésére hatásos.

Tordai-hasadék / Cheila Turzii

Tordától 13 km-re található. A Mezozoikumban keletkezett vulkáni és üledékes eredetű kőzeteken.

„A tordai hasadék a vulkáni alkotás egyik legbámulatosabb remeke. Itt egy hegylánc tetejétől a talpáig kettérepedve. A két átelleni meredek fal kiálló sziklái és mélyedései még most is egymásba illenek...” (Jókai Mór: Egy az Isten)

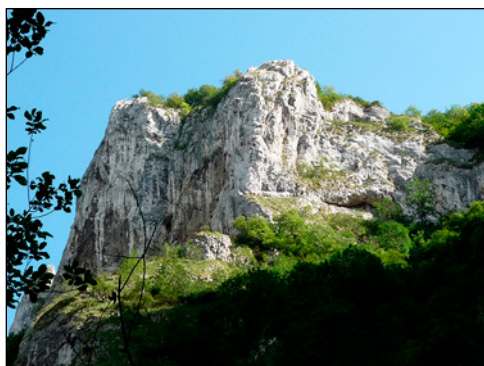
Az 1270 m hosszú szurdokon a Hesdát-patak folyik végig. A patak völgyében járható ösvény vezet, 250-300 méter mészkőfalak közt túrázhatunk. A falakban 32 feltárt barlang van. 1938 óta védett terület.

A Tordai-hasadékhoz az alábbi legenda köti: Szent László királyunk Torda mellett harcolt a kunokkal. A túlerővel szemben azonban vissza kellett vonulnia a hegy irányába, de a kunok üldözőbe vették a magyar sereget. Szent László feltekintett az égre, és Istenhez fohászolt; ebben a pillanatban a hegy kettéhasadt. (Szent László lovának patkónyomai a hasadék felett állítólag ma is látszanak.)

Az autóval érkezők a hasadék bejáratánál lévő menedékháznál parkolhatnak. (Cabana Cheile Turzei)

Vízálló, kényelmes sportcipő, vagy bakancs ajánlott. 2-3 óra alatt bejárható, könnyű túra.

Forrás: Wikipédia

Tapasztalataink

Érdemes minél előbb lefoglalni a szállást. Mi januárban választottuk ki utazásunk pontos időpontját, s kezdtük feltérképezni a választékot. Tapasztaltuk, hogy a helyek napról napra fogytak, az árak pedig emelkedtek. Január végén 7500 Ft/fő/éj, és 9000 Ft/fő/éj közötti áron sikerült a három szálláshelyet lefoglalni.

Nálam szempont, hogy ne kelljen előre utalni, hiszen bármi közbejöhethet... A

kolozsvári Rania apartman sem kért előre utalást. A meglepetés akkor ért minket, amikor az esti órákban a szálláshelyre értünk, ott viszont senki sem fogadott minket. A „szállás.hu”, ahol előzetesen foglaltunk, munkaidőn túl már nem fogadta a hívásunkat. Több mint egy órás telefonos próbálkozás után derült ki, hogy a bejutás kapukóddal lehetséges, a kódot pedig a banki utalás után sms-ben kapjuk meg. A Rania apartman bemutatásakor nem derült ki, hogy a szállásadóval nem lesz személyes kapcsolatunk. „Nemzetközi” segítséggel végül utaltunk és bejutottunk. A szállás tiszta, tágas, jól felszerelt luxusapartman volt.

Torockón a Muskátlí panziót választottuk. Hangulatos, komfortos parasztház, kilátással a Székelyköre.

Déván a Vila Európa apartman barátságos tulajdonosa várt minket. A belváros közeli, igényes helyet jó szívvel ajánlom.

Az 5 napos utat 9 fős mikrobusszal jártuk végig. Így eljutottunk olyan helyekre is, melyekre az utazási irodák nem, vagy csak ritkán szerveznek.

Az első 2 napban az otthonról hozott sültetkezt fogyasztottuk. A következő napokban utcai étkezésként ebédeltünk. Megkóstoltuk az ízletes micset, (mititei) a grillezett húsokat, a töltött lángost. Torockószentgyörgyön a Székelykő Kúria hangulatos éttermében ízleltük a helyi specialitásokat: a csorba levest és az áfonyával ízesített fánkot.

Torockószentgyörgyön korábban a sajtüzemben lehetett frissen készített sajtot vásárolni, most viszont ott már nem, csak a kúria udvarán lévő árustól. Többféle sajtot kóstoltunk, nagyon finomak voltak.

A kiválasztott nevezetességekről interneten tájékozódunk. A napi programot a látnivalók nyitva tartásához és az időjáráshoz igazítottuk.

A menetidő meghatározásánál figyelembe kell venni, hogy Erdélyben nagy útfelújítási munkálatok vannak. Számítani kell forgalomlassításra és kerülőre is.

A neten érdemes a „vélemények” részt is átböngészni. Ennek köszönhetően nem másztunk fel a dévai várhoz, ugyanis kiderült, hogy felújítás miatt már hónapok óta zárva tart. Ez a vár honlapján nem volt feltüntetve. A felvonót is cserélik. A várat gyalogosan is meg lehet közelíteni, a kilátás is igazán szép, de így ezt a programot máskorra hagytuk.

Erdély csodás látnivalókkal, szép élményekkel vár minket. Visszatérünk, és újabb úti beszámolókkal jelentkezünk.

(Az 5 napos út teljes költsége kb. 80-90 00 Ft/fő volt.)

Szervezte, átélte, fotózta, összeállította:
Csajági Csilla
Heves Megyei Fotóklub

A Pestkörnyéki Kárpát Egyesület Turista Találkozója a Gömör-Tornai-karszt vidékén

2023. október 20-23.

A PKE idén is megrendezte az éves, szaká-sos, határokon átnyúló turista találkozóját. Ez volt már a 16.

Idén egy kicsit későn, kapkodva jött ez össze. Eddig Vámos Laci szokta előkészíteni, megszervezni. Sajnos Laci ezer baja és elfoglaltsága miatt, valahogyan elsiklottunk a már kötelező programunk felett, mire Csordás Ági eszmélve, Mérai Robi (Gömör-Tornai-karszt) ismereteire és túraterveire alapozva gyorsan, legalább harminc-ötven ember számára szállást keresgélve talált rá egy határ közeli, felvidéki autós kempingre. Nem könnyű hirtelen ennyi embernek szállást találni. Áginak ez sikerült. A szervezésbe profi módon belevetette magát, de idő hiányába a megszokott létszámhoz képest csak huszonkilencen hallottuk meg a hívó szót és tudtuk a már korábban eltervezett programjaink közé beszorítani ezt a találkozót.

A találkozóra Zilahról 2-en, Csíkszeredából 4-en, Magyarországról 23-an jöttünk el.

Szállásunk tehát egy autós kempingben volt Kassától 25 km-re nyugatra, a jászói halastó közvetlen közelében. A kemping reklámja szerint, a 3-4-5 fős faházak elhelyezés mellett sátor és lakókocsi kényelmes elhelyezését is biztosítják. Rendelkezésre áll 2 fedett grillező hely, valamint egy sportpálya. A kemping területén található étterem napi menüvel rendelkezik. A grillező hely és a sportpálya használatáért külön kell fizetni. A kis sátor helyért az interneten meghirdetett helyár: 3 €/éjszaka (3 éjszakára = 9 €). A helyszínre érve már 19 €/3 éjszaka – lett az ígértből. A „jól felszerelt” turista konyhába belépve, minden belépő vendég első kérdése az volt: „hol van itt asztal, hol van itt

szék?” Szállásra, ellátásra nem szokásom panaszkodni, de itt a kempinget üzemeltető szlovákiai kisebbség (nem a magyar) a korábban a Tátra aljai Nova Lesznán tapasztaltakhoz képest sem tagadta meg önmagát. Az ár-érték arány erősen felborult a helyben gyorsan emelkedő helyárak javára...

Programjaink

2023.10.20. (péntek)

Érkezés egyénileg a szállásra, Jászó (Jasov) Autóskempingbe.

Elhelyezés: 5, 4 és 3 ágyas szobákban. Elhelyezés a helyszínen jelentkezők függvényében.

A szállás 3 éjszakára kb. 58 €/fő, semmilyen ellátást nem tartalmaz. (Két fő esetében már 83 €/fő/3 éjszakára rügott.)

2023.10.21. (szombat)

Túra útvonala: Aranyida (Zlatá Idka) – Chata Hutné stavby – Chata Erika – Kojšovskáhol'a – Idčianske sedlo – Aranyida (Zlatá Idka)

Túra táv, szint: 18 km, 720 m.

Túrávezető: Mérai Róbert

2023.10.22. (vasárnap)

Túra útvonala: Zádiel (Szádelő) – Torna (Tuňa na Bodvu) – Tornai vár – Jaskyňa Erňa – Krkavčie skaly – Zádielska chata – Szádelői völgy (Zádielska dolina) – Szádelő (Zádiel)

Túra táv, szint: 12 km, 660 m.

Túrávezető: Mérai Róbert

„B” túra: Zádiel (Szádelő) [autó] – Szádelői völgy (Zádielska dolina) – Zádielska chata – Szádelői völgy (Zádielska dolina) – Szádelő (Zádiel)

„B” túra táv, szint: 7 km, 340 m.

Esti program:

A nagy közösségi teremben túraélmények, vetítés. A terem esti bérlése: 50 €/alkalom.

Élményeink a túrák alatt

Elmondhatjuk, hogy bár az időjárás nem volt kegyes hozzánk, sokszor eláztunk, de szép helyeken jártunk és jó volt ismét együtt barátságolnunk gyönyörű tájakon.

Felfelé baktat Victor Mónika és Madarász Erzsébet, a háttérben Torna vára

Rövid pihenő

Torna vára

Az ún. Felső-hegy legkeletibb magaslatán őrködik magányosan, romokban. 2008-ban gyerekekkel jártam itt. Azzal szédítettem őket, hogy fent a várban büfé lesz. Persze, hogy nem volt. Most itt Közép-Kelet Európában egyre-másra

építik újjá a lerombolt várakat. Torna várát is most építgetik. A várhoz vezető turistaút elején kis vödörökben építőanyagok várnak arra, hogy a turisták is hozzájárulhassanak a vár újjáépítéséhez, vigyék fel őket az építkezés helyszínére. Ha a vár megújul, talán valóban lesz ott büfé.

A várat elhagyva, gyönyörű gerincélen kapaszkodtunk fel Szádelő fölötti magaslatokra. Az élményt csak az árnyékolta, hogy az esős

időben a csúszós köveken, nagyon óvatosan kellett lépegetnünk. Jobb-kéz felől lent a völgyben Áj (Háj) falucska őrködik az Áji-völgy bejáratán. Egyszer, oda is érdemes lesz ellátogatnunk, a falucskát meglátogatni, a Szádelői-völgyhöz hasonló Áji-völgyet végig járni.

Szádelői-völgy

A Szádelői-völgy sziklás peremére kiérve, mindenki látni szeretne volna a sziklafalaktól elkülönülő „Cukorsüveg” (Cukrova homola) névre keresztelt magányos sziklaszirteket. Alig mertem oda nézni, hogy a társaim a vizes, csúszós köveken, hogyan közelítik meg a szakadék peremét. Útközben, meglepően sok turistával találkoztunk.

A kék turistajelzést követve, lekanyarodtunk a Szádelői menedékházhoz. Bár szezonon kívül voltunk már és alig hittük, hogy nyitva találjuk, mégis nyitva volt, a büféje is üzemelt. Kis melegedés, pihenés után beereszkedtünk a híres, neves Szádelői szurdokba. Alig tudtam megállni, hogy ne keressem jeleit a sziklamászók által kiépített mászó utaknak. 2008-ban az „én gyermekeimnek” is megengedtem egy kis kötélbiztosítós sziklamászat.

Este a szálláson kibéreltük a társalgót (50 €). Vetített képes élménybeszámolókat a rongylábúaknak éjjelbe nyúló táncmulatsága követte.

A hazaút leírása

Népes társaságunkat az autók férőhelyei apróra darabolták. Én, harmad magammal indultam hazafelé. Kedves Feleségem – Victor Mónika – mellett Madarász Erzsike volt az útitársam. Erzsikét, aki ismeri, tudhatja, hogy mindig mindent látni szeretne, amerre jár. A hazafelé vezető útra is ezer látnivalót gyűjtött ki magának és remélte, hogy nekünk „*kultúr-topronygyoknak*” is egyet-mást megmutathat belőle. Ezzel a döntetűs jelzővel viccesen, barátsággal illetett minket. Egyáltalán nem vettük bántásnak. Nekünk azonban – a jelzőnkhez hűen – csak egy célunk volt hazafele menet: minél hamarabb hazaérni, újra látni, megsimogatni és megetetni a kis kedvenceinket. Ezen törekvésünk már Jászó határában dugába dőlt. Erzsike sugallatára meglátogattuk a helyi temetőt.

Egy adott település értékeit keresgélve, egyik megszokott állomásunk a helybéli temető. Sok érdekes dolgot lehet ott találni. Erzsike a jászói temetőben bóklászva talált rá Gonda Béla sírjára. Az 1800-as évek végén az Al-Duna szabályozás császári-királyi fő megbízottja Gonda Béla volt. Izgalmas játék amatőröknek, izgalmas kutatási terület hivatásos történészeknek nevek, töredék-adatok közötti összefüggések kutatása. Ha az itt nyugvó Gonda Béla nem is azonos a hasonló nevű, a Kassai kerülethez tartozó tőketerebesi járásból, Szőlőskéről származó császári megbízottal (mások a születési és halálozási adatok), az bizonyos, hogy a Felvidék eme kistérségéből származtak, kortársak voltak és feltehetően rokonok is lehettek.

Átléptük a szlovák-magyar határt. A határátkelőnél a szlovák oldalon hogy-hogy nem egy (szlovák) rendőrautó állt. Igazoltattak és, ami már régen történt velem, meg is szondáztattak. A rendőrei tették a dolgukat. Kedélyesen elbeszélgettünk velük. Mostanában a magyar-szlovák határátkelőnél mindennapos látvány a két ország rendőrautója. Hogy mi lehet ennek az oka? Talán az, hogy „a nemzetközi helyzet fokozódik”... sajnos.

Első állomásunk **Hidvégdó** volt. A 2005-ös Északi Zöld turista jelzés festsé idején ismerkedtem meg Hidvégdó polgármesterével, Matusz Tamással. Többször is meghívott az ősszel tartott ardói napokra. 35 év polgármesterség után lemondott, most saját, gyönyörűen berendezett vendégházát üzemelteti. Tisztaság, kényelmes, szép szobák. Itt az ár-érték arány az érték oldalára billen. Matusz úrral a ház előtt futottunk össze, éppen falusétára indult a vendégeivel.

Következő állomásunk a tévé híradókból is már ismert **Bódvalenke** volt. Ezt a települést javarészt a hazai kisebbség lakja. Az itteni állapotokról már beszámoltam a 2005-2006-os Kárpáti Lapok oldalain. Azóta hazai művészek próbálták felkarolni ezt a kis falut, az itt lakó kis közösséget. A házak tűzfalain különböző stílusú freskókat festettek a turisták csalogatására. A híradások reményt keltenek, hogy az itteniek talán élni tudnak a turizmusból adódó lehetőségekkel, de úgy tűnik, hogy mégsem. Freskó a ház falán, beszakadt tetővel. A férfiak feljárnak Pestre dolgozni, az asszonyok a sok gyerekkel otthon őrzik a tűzhelyet és a néha oda vetődő turistáknak mutogatják az égből pottyant értékeiket – a házaik falán virító freskóikat. Az asszony karjában pihenő csemete csak egy szót ismételt: pénzt! És valóban, a pénzre (is) igazán szükségük van.

Bódvalenke után **Tornaszentandrás** felé vettük az irányt. Az Északi Zöld festésekor, nagyon nagyot küzdöttem a Ruda-tetővel. Egy hét keserves munkával sikerült keresztül vergődnöm azon az őserdőn, ami ott fogadott. Rögtön azután, hogy végeztem az ottani munkámmal, jött Bánhidi Attilától a telefon, hogy töröljem le azokat a jelzéseket, ami Ruda-tetőn keresztül vezet. A természetvédők egy kiemelten védett, különleges virág miatt, nem engedik az átjárást. Egy heti keservesen elvégzett munkámat megsemmisíteni nagy élmény volt – mondhatom. Becskeháza érintésével, nagy kerülővel jutottam el akkor Tornaszentandrásra. Csodálatos akácfavirágzás

fogadott fent az Árpád-kori műemléktemplomnál. Most, mikor ismét eljutottunk oda, mintha kivágták volna a régi akácfáimat, fiatalok nőttek helyükre. Hiába: „Az élet él és élni akar.”

A következő úticél Magyarország legkisebb lélekszámú falucskája, Tornakápolna lett volna, de nagy kitérével értük volna el, ezért csak a **Martonyi kolostorromot** céloztuk meg. Reméltük, hogy a Martonyi kolostorrom már nem kolostorrom. De az maradt, hiába kezdték meg a 2000-es évek legelején a felújítását, az újjáépítést, a rom csak rom maradt azzal a kicsike különbséggel, hogy templom oldalfalainak egy részét újraépítették és állagmegóvás gyanánt szép zsindeletet kapott.

Összegzés

A Gömör-Tornai-karszt és a Szalonna-hegység hetekre való szép látványossággal hívogatja a szép hazánkat megismerni vágyó vándorait. Érdemes ide kerékpárral jönni, de autós túrákat is érdemes tervezni. Gyönyörű archaikus falvakat talál itt az utazó, rengeteg történelmi és geológiai érdekes színhellyel. Felsorolok néhányat, a teljesség igénye nélkül, amit ha a vándor erre a vidékre vetül, mindenképpen érdemes meglátogatnia.

Rögtön a tormanádaskai nemzetközi határátkelő (27-es úton) után, Hidvégardó előtt vizsgálva Szlovákiába, található három kicsiny, magyarlakta falu: **Bódvavendégi** (Hostovce), **Tornahorváti** (Chorváty) és **Tornaújfalu** (Turnianska N. Ves). Az itteni házak még megőrizhették ősi népi díszítéseiket, kincseiket.

Hidvégardó: Matusz Tamás 35 év alatt Hidvégardóból mintafalut csinál az ország talán legszegényebb vidékén. Borsodban itt állítottak először Trianoni Emlékművet, az országban azt se tudták, hogy mi az a „köz munkaprogram”, amikor ő már javában alkalmazta a falujában. A 35 év munkájának gyümölcse ez a szép, tiszta falu, ahol tébláboló embereket nem lehet utcákon látni.

Bódvalenke: Hidvégardó ellentéte. Szegényesek a házak, sok a rendezetlen porta. Érdemes-e ide ellátogatni? Mindenképpen! Aki csak egy kicsit is érző lélek, az itt nyitott szemmel, nyitott szívvel (szociológiai) „állatorvosi lovat” találhat. A falu az égből pottyant ajándékaival nem tud élni, nem úgy Hidvégardó! Szállását hirdetve, a környékbeli látványosságok között a bódvalenkei házak falára festett freskókat is reklámozza.

További látnivalók: **Tornaszentjakab**, **Tornaszentandrás**, és a Szalonna-hegység ÉNy-i lejtőjén elhelyezkedő csodaszép kis település: **Bódvarákó**. Ez utóbbi eldugott „motívumforrás” kis falu őrzi még csodaszép népművészeti értékeit.

A **Martonyi kolostorromról** fentebb már írtam néhány sort. Kiemelten ajánlott úticél!

Szalonna községben található az **Árpád-kori műemlék körtemplom** és a templom udvarán álló harangtorony. Már látványában is lenyűgöző!

Érdemes ellátogatni a 27-es úton túlra is **Bódvászilásra** és a csodálatos völgyfaluba, **Szögligetre**. Szögligetről érdemes elbarangolni a 4 km-re lévő **Szádvarhoz**, majd az egykor lengyelek által lakott **Derenk** romközséghez. Summa summarum: az Aggteleki-hegység DK-i része, a már „világot megváltani nem akaró” gyalogos turistáknak hihetetlen sok és gyönyörű látványosságot kínál az agyonkoptatott Országos Kék-túra útvonalán túl is.

Zárójelben: Az Aggteleki-hegységben és a Szalonnai-hegységhez sorolt Bódvarákó – Tornaszentandrás között elhelyezkedő **Esztramos-hegyben** található – un. vizes barlangok – világhírűek (pl.: a Béke és a Rákóczi). Magyarországon az extrém barlangászok Mekkája. A szárazon bejárható barlangok, előre egyeztetett időpontban, fizetett vezetővel látogathatóak.

Bódvalenke

Bódvalenkén Victor Mónika, Madarász Erzsike és az alkalmi idegenvezetőink Rusznyák Katalin a lányaival

Martonyi kolostorrom

*Gonda Béla sírja
a Jászói temetőben*

Trianoni emlékmű Hidvégyárdón